

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/44230,Marsz-Hutnikow.html>
19.05.2024, 16:07

Marsz Hutników

Marsz Hutników, pomysłodawcą zorganizowania pokojowej manifestacji wiosną 1982 był Stanisław Malara, działacz podziemnej struktury Komitet Ocalenia „Solidarności” Huty im. Lenina (KOS HiL). Ponieważ w stanie wojennym wszelkie zgromadzenia publiczne były zakazane, doszedł on do wniosku, iż okazją do zorganizowania manifestacji są naturalne skupiska pracowników HiL tworzące się podczas łamania zmian w pobliżu bramy głównej, gdzie gromadziła się wielotysięczna rzesza robotników oczekujących na środki miejskiej komunikacji. KOS HiL i KOS GROT Nowa Huta zwróciły się zatem do RKW Małopolska o pomoc w rozpowszechnieniu informacji o „cichym marszu” na pl. Centralny po zakończeniu I zmiany w Kombinacie HiL 13 III 1982. Jednak struktura regionalna, jak i krakowska kuria (z kard. Macharskim, do którego zwrócili się hutnicy) sprzeciwiały się manifestacjom ulicznym i nie udzieliły jakiegokolwiek wsparcia. Do manifestacji 13 III 1982 nie doszło.

Hutnicy nie porzucili jednak swoich zamiarów. Maciej Mach i Jan Żurek za pomocą dziecięcej drukarenki sporządzili ok. 3–4 tys. egzemplarzy ulotki w treści zapraszającej na „cichy marsz” po zakończeniu I zmiany w Kombinacie HiL 30 IV 1982 na trasie brama główna – pl. Centralny. Prosilili o zachowanie milczenia na trasie oraz bojkot środków publicznej komunikacji. Ulotki zostały szeroko rozkolportowane zarówno na terenie Kombinatu HiL, jak i na terenie dzielnicy, m.in. rozrzucone z jadącego w kierunku Centrum Administracyjnego HiL tramwaju.

30 IV 1982 o godz. 14.00 po zakończeniu I zmiany przed główną bramą Kombinatu HiL zgromadziła się wielotysięczna rzesza hutników, którzy masowo zignorowali czekające na pętli autobusy i przejeżdżające tramwaje. Mniej więcej kwadrans po godzinie 14.00 ruszył w kierunku pl.

Hasło wydrukowane w **Tom V**

Centralnego ogromny, milczący marsz, którego symbolem były wzniesione do góry dłonie hutników z palcami ułożonymi w geście zwycięstwa („V”). Marsz ten, choć po drodze napotykał milicyjne pojazdy, nie został zaatakowany i spokojnie dotarł do docelowego miejsca na pl. Centralny, gdzie również w milczeniu hutnicy się rozeszli.

16 VI 1982 kolejny marsz hutników dla upamiętnienia górników zamordowanych w kopalni „Wujek” (16 XII 1981) oraz pacyfikacji strajku hutniczego, która miała miejsce tego samego dnia. Po raz kolejny wielotysięczna manifestacja hutników i ich przemarsz na pl. Centralny nie zostały zaatakowane przez oddziały ZOMO.

Przebieg tych nowohuckich manifestacji wobec brutalnych pacyfikacji niezależnych protestów, jakie miały miejsce na Rynku Głównym w Krakowie 13 IV i 13 V 1982 po mszach św. w intencji Ojczyzny w kościele Mariackim, skłonił przywódców struktury regionalnej do przeniesienia centralnych uroczystych mszy św. w intencji Ojczyzny do Nowej Huty. Od tej pory były one zamawiane zazwyczaj w kościele Matki Bożej Królowej Polski zwanym popularnie „Arką Pana”. Hutnicy wspierani przez mieszkańców dzielnicy oraz przybywających z Krakowa studentów udawali się zazwyczaj na mszę św. do tego kościoła na piechotę w kolejnych marszach. Kolejne hutnicze [marsze](#) (m.in. 13, 31 VIII, 13, 30 IX, 13 X, 10 XI 1982) były już głośnymi manifestacjami, w trakcie których widoczne były symbole „S” w formie sztandarów, plakatów i transparentów. Głośno skandowano też solidarnościowe i antyreżimowe hasła. W przeciwieństwie do pierwszych dwóch marszów były one już brutalnie atakowane przez oddziały ZOMO wspierane przez armatki wodne i pojazdy opancerzone. Jednak w przeciwieństwie do pacyfikacji w uliczkach dochodzących do Rynku Głównego szerokie nowohuckie arterie ułatwiały demonstrantom rozpraszanie się i ponowne zebranie oraz czynną obronę manifestacji, co powodowało, że w dzielnicy przez wiele godzin trwały zacięte walki.

Jak podsumowywała redakcja podziemnego czasopisma „Solidarność Zwycięży”, w latach 1982–1983 miało miejsce 19 marszów protestacyjnych. Wśród nich było 10 (a właściwie

11, gdyż redakcja „SZ” nie policzyła marszu II zmiany hutników 13 X 1982, który odbył się po godz. 22.00 na trasie brama główna HiL – kościół na osiedlu Szklane Domy) marszów hutniczych rozpoczynających się spod bramy gł. HiL, 6 marszów wyruszających spod Arki Pana oraz 3 marsze z innych punktów dzielnicy. Tylko dwukrotnie marsze hutników nie były atakowane przez ZOMO. W tym okresie miało też miejsce 7 wieców i manifestacji. W wyniku działań ZOMO w Nowej Hucie zginęły 4 osoby: Andrzej Szewczyk (22-latek zakatowany pałkami 18 IV 1982, kiedy wracał do domu po godzinie milicyjnej, zmarł po 7 tygodniach, w VI 1982), Bogdan Włosik, Ryszard Smagur i Janina Drabowska. Marsze hutników miały miejsce również w kolejnych latach, choć z mniejszą częstotliwością i czasem ich zawiązanie się było uniemożliwione przez ogromną liczbę i agresję oddziałów ZOMO zgromadzonych tuż przy bramie głównej HiL, przemocą legitymujących i zmuszających hutników do wsiadania do środków miejskiej komunikacji.

Po ponownej rejestracji „S” i przemianach ustrojowych Komisja Robotnicza Hutników „S” od 1995 niemal corocznie organizuje Bieg Memoriałowy im. Bogdana Włosika, którego trasę wyznacza droga, jaką marsz hutników zazwyczaj podążał do kościoła [Arka Pana](#).

Andrzej Malik

[Kraków, Małopolska, Nowa Huta, NSZZ "Solidarność"](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)